

Examenul național de bacalaureat 2026

Proba E. c)

Istorie

Simulare

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÊTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „A Român Munkáspárt (Partidului Muncitoresc Român) első kongresszusán [...], 1948. február 21. és 23. között, Gheorghe Gheorghiu-Dej-t választották meg a RMP főtitkárává, Ana Pauker, Vasile Luca és Teohari Georgescu pedig a Titkárság (Secretariat) másik három tagjává. Annak ellenére, hogy Gheorghiu-Dej főtitkár volt, teljes mértékben függött a Pauker vezette csoport jóindulatától, amely többséget alkotott a Titkárságban, és bármikor megakadályozhatta a főtitkár kezdeményezéseit, vagy eltávolíthatta őt.

A pártba való belépést szigorú kritériumokhoz kötötték, mivel a „kizsákmányoló osztályok tagjai” nem kerülhettek felvételre. Ezen kívül átvették a szovjetektől a próbaidőre szóló párttagság gyakorlatát. A változások azonban tovább folytatódtak. Az 1948 novemberi határozat [...] egy kampány kezdetét jelezte [...], amelynek célja a párt fegyelmezése és egy, a pillanatnyi feladatoknak megfelelő komplex struktúra kialakítása volt. [...] A pártnak át kellett lépnie a gyors hatalomátvitel időszakához illő improvizációs szakaszból a pártállam szakaszába, amelynek célja a társadalom, a gazdaság és az állami apparátus hosszú távú ellenőrzése volt. [...] Ennek következményeként 1948 folyamán a párt, Románia (România) állami struktúrája és gazdasága átalakult, és a Szovjetunióéval megegyezővé vált.”

(I.A. Pop, I. Bolovan, *Marea istorie ilustrată a României și a Republicii Moldova*)

B. „1948 és 1951 között a kommunista elit tagjai a Románia történeleme során példátlan biztonsági és elnyomó apparátust hoztak létre. A szovjet intézmények szolgáltak mintaként, a szovjet tisztviselők pedig mentorként. Eleinte a román kommunista vezetők és a szovjet megszálló hatóságok megtartották a meglévő biztonsági intézményeket [...], de 1948-ban úgy döntöttek, hogy ideje bevezetni egy új stílust. Ebben az évben létrehozták a Népbiztonsági Főigazgatóságot (Direcția Generală a Securității Poporului), amely egyszerűen Securitate néven vált ismertté, és amelynek egyetlen feladata a kommunista rezsim védelme volt a belső és külső ellenségektől. A következő évben létrehozták a Milíciát (Miliția), amely felváltotta a meglévő rendőri erőket, és amelynek fő feladata a közrend fenntartása volt. A Securitate-val együtt a Milícia folyamatos megfigyelés alatt tartotta a lakosságot [...]. Ezután, 1951-ben megalakult a Securitate Csatatok Parancsnoksága (Comandamentul Trupelor de Securitate). Az 1950-es évek közepére páncélos járművekkel, tüzérséggel [...] szerelték fel, és feladata a rezsim ellenzékének elnyomása volt. Ez a három egység a párt fegyveres erőjeként működött [...]. Például, hogy elfojtsák az új renddel, és különösen a mezőgazdaság kollektivizálásával szembeni ellenállást, több tízezer parasztot költöztettek el falvaikból, és több tízezer, minden társadalmi rétegből származó, ellenzékiség gyanújába keveredett embert tartóztattak le”.

(K. Hitchins, *Scurta istorie a României*)

Válaszoljon a források alapján az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg a RMP főtitkárát, akit az **A** forrás említ! 2 pont
2. Írjon ki a **B** forrásból egy információt a Milíciára vonatkozóan! 2 pont
3. Nevezzen meg két történelmi térséget, amelyek az **A**, valamint a **B** forrásban is előfordulnak! 6 pont
4. Írja ki a vizsgalapra annak a forrásnak a betűjelét, amely azt támasztja alá, hogy a parasztság ellenáll a mezőgazdaság kollektivizálásának! 3 pont
5. Írjon ki a vizsgalapra az **A** forrásból két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, és emelje ki mindkét információ szerepét (ok, illetve okozat)! 7 pont
6. Mutasson be két totalitárius politikai gyakorlatot, melyeket a román államban alkalmaztak, másokat, mint amelyeket a fenti források említenek! 6 pont
7. Határozzon meg egy hasonlóságot két olyan politikai gyakorlat között, amelyeket 1990-1996 közötti időszakban alkalmaztak a román államban! 4 pont

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrást:

„A Porta [Oszmán Birodalom] által a fejedelemségekben létrehozott fanarióta rendszer megnyilvánulásaként [...] az uralkodói intézménynek nemcsak az állami funkciók ellátását kellett biztosítani, hanem mindenekelőtt a két ország [Moldva és Havasalföld] (Moldova și Țara Românească) Oszmán Birodalomtól való szoros függőségét is felügyelnie kellett [...]. Általában az uralkodói tisztséget három évre hagyták jóvá, és a szultán a mucarer megfizetésével (újbóli kinevezési illeték) újra kinevezhette a korábbi uralkodót. Csupán két esetben, a különleges körülmények miatt, maradhettek hivatalban 11 évig a kinevezett uralkodók: Nicolae Mavrocordat Havasalföldön (1719–1730) [...] és Mihai Racoviță Moldvában (1715–1726). [...]

Az Uralkodói Tanács továbbra is [...] a legfőbb állami intézmény maradt, amely a belpolitika, a pénzügy, az igazságügy és a közigazgatás szervezésében és irányításában támogatta az uralkodót [...]. Főként hazai bojárokból, valamint külföldi tisztviselőkből, a fanarióta uralkodók rokonaiból és közeli környezetéből állt, akiket az uralkodók neveztek ki különböző tisztségekre. [...]

Mivel a fanarióta reformok jelentősen csökkentették a bojárok kiváltságait, a Porta képviselőivel szembeni ellenzék megerősödött. [...] A Habsburg Birodalom és Poroszország közvetítésével zajló orosz–török béketárgyalások során, melyekre 1772-ben Focșani-ban került sor, számos havasalföldi bojár [...] azonos tartalmú memorandummal fordult [...] a keresztény hatalmak küldöttségeihez. A bécsi udvar képviselőjének benyújtott memorandumban [...] a bojárok a békekötés után a román államok (Țările Române) egyesülését és függetlenségét követelték egy hazai uralkodó alatt [...] valamint Oroszország, a Habsburg Birodalom és Poroszország kollektív védelmét [...] az új állam működése felett. [...] Az 1787–1791-es újabb osztrák–orosz–török háború alatt a havasalföldi Uralkodói Tanács 1790 májusában [...] memorandumot nyújtott be a bécsi és szentpétervári uralkodói köröknek, amelyben [...] a Turnui-i, Giurgiu-i, és a Brăila-i ráják megszüntetését, Havasalföld és az Oszmán Birodalom közötti határ kijelölését a Duna vonala mentén, a fanarióta uralkodók eltávolítását és helyükre hazai uralkodók kinevezését, a szarvasmarha-export szabadságát, semlegességet valamint politikai függetlenséget kérvényezett Oroszország és a Habsburg Birodalom garanciája alatt; ezt a memorandumot a Sistovo-i békekongresszus [1791] küldöttjeinek is benyújtották [...], de eredménytelenül.”

(Istoria românilor)

Válaszoljon a forrás alapján az alábbi követelményekre:

1. Nevezzen meg egy fanarióta uralkodót, akit a forrás említ! **2 pont**
2. Pontosítsa a századot, amelyre az adott forrás vonatkozik! **2 pont**
3. Nevezze meg a forrás alapján azt az államot, amely bevezette a román államokba a fanarióta rendszert, valamint ebben a rendszerben az uralkodások időtartamának egy jellemzőjét! **6 pont**
4. Említsen meg a forrás alapján két információt az Uralkodói Tanácsról! **6 pont**
5. Fejtse ki véleményét az adott forrásból kiindulva a bojári memorandumokra vonatkozóan, és támassza alá a fenti forrásból vett két információval! **10 pont**
6. Érveljen egy megfelelő történelmi tény bemutatásával azon kijelentés mellett, miszerint a XVI. században olyan politikai események zajlottak, amelyek Erdély (Transilvania) vagy Havasalföld egyik központi intézményére vonatkoztak! (Pontot ér a megfelelő történelmi tény bemutatása, valamint az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata.) **4 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjon egy megközelítőleg két oldalas esszét a román államról a XIX. század második felében és a XX. század első három évtizedében, figyelembe véve az alábbi szempontokat:

- említsen meg két belpolitikai intézkedést az 1860-1865 közötti időszakból, amelyek hozzájárultak a román állam megalakulásához és stabilizálódásához;
- említse meg XIX. század második felében elfogadott román alkotmányt, és említse meg két jellemzőjét az előírásainak;
- mutasson be egy történelmi eseményt, amelyet 1918-ban Erdélyben hajtottak végre Nagy Románia (România Mare) létrehozásának érdekében;
- fejtse ki véleményét az 1919-1927 közötti Románia (România) belpolitikájára vonatkozóan és támassza ezt alá egy történelmi érveléssel!

Figyelem! Pontot ér a megfelelő történelmi nyelvezet használata, az esszé felépítése, az ok-okozati összefüggések kiemelése, a történelmi érv kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események megfelelő időrendi/logikai sorrendjének, valamint a terjedelmi követelményeknek a betartása is.